

“СПРЕТЕ НАСИЛИЕТО НАД ЖЕНИТЕ”

регионален бюлетин

брой 8, юли – септември 2006

Законодателни и институционални реформи

Албания – Център “Джендър алианс за развитие” разработва проект за Национална стратегия срещу домашното насилие в сътрудничество с Министерството на труда, социалните работи и равните възможности и с финансовата подкрепа на УНИЦЕФ. Проектът започна през декември 2005 г. и се очаква да приключи до края на ноември 2006 г.

Армения – Парламентът ратифицира Факултативния протокол към Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените. Протоколът предвижда създаването на ефективни органи, целящи премахването на дискриминацията по отношение на жените, както и на специална комисия от страна на държавата, която да събира писмени и неанонимни жалби от жертви на дискриминация.

Армения – Парламентът обсъди Проектозакон, за изменение на Наказателния кодекс, което да позволи включването на дефиницията за трафик на хора и да приведе в сила правни мерки срещу трафика на хора. Изменението цели да заложи в закона изискването за обединени усилия на държавните институции, отговорни да противодействат на проблема.

Азербайджан – Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ) организира в Баку среща на експерти, работещи в областта на равнопоставеността на половете, с представители на гражданското общество в Азербайджан, за да обсъди първия Закон за равнопоставеност на половете. Изготвените в резултат от дискусиата препоръки ще бъдат изпратени на членовете на парламента, за да се запознаят с тях преди второто четене на закона.

СЪДЪРЖАНИЕ НА БРОЯ:

Регионален преглед/ 1

- Законодателни и институционални реформи/ 1
- Добри практики/ 2
- Събития / 2
- Неправителствен сектор/ 4

Европейски съюз/ 4

Български преглед/ 5

Украйна – Министерският съвет прие постановление № 188, засягащо разработването на Национален план за действие срещу трафика на хора за 2006 – 2010 г. За изпълнението на плана ще бъдат отговорни централните и местни власти; при реализацията му ще бъдат привлечени и международни и неправителствени организации, работещи срещу трафика на хора.

Унгария – От 1 юли 2006 г. влезе в сила нов правен инструмент – ограничителната заповед стана част от наказателното право. В резултат на това всеки, който има нужда от защита по време на наказателно производство в страната, ще може да бъде защитен чрез ограничителната заповед. Ограничителната заповед може да трае от 10 до 30 дни максимум и се издава от съдията, който е отговорен за наказателната процедура по конкретното дело. Законът не позволява при никакви обстоятелства срокът на ограничителната заповед да се удължава повече от предвидените 30 дни. Повече информация относно ограничителната заповед в Унгария може да откриете на интернет страницата на “Спрете насилието над жени”: http://www.stopvaw.org/sites/3f6d15f4-c12d-4515-8544-26b7a3a5a41e/uploads/Hungarian_Restraining_Order_2006_4.rtf

Чехия – От 1 януари 2007 г. в Чехия ще влезе в сила нов Закон за защита срещу домашното насилие. Според този закон полицията ще има право да отстранява насилника от съвместно обитаваното с жертвата му жилище за период от 10 дни, ако е констатирана опасност за живота или здравето на жертвата. Този период не може да бъде намален дори при съгласие от страна на жертвата. В същото време полицията е длъжна да уведоми жертвата за правото ѝ да удължи срока на ограничителната заповед. Друг позитивен момент, предвиден в закона, е изграждането на кризисни центрове за жертви на домашно насилие, които да бъдат поддържани от местните власти във всеки от 14-те района в страната. Въпреки че се предвижда централните да бъдат открити през януари 2007 г., те все още не са изградени, нито е обучен персоналът, който ще работи в тях. Полицията и агенциите за социална помощ не са подготвени или не разполагат с ръководства

Добри практики

Чехия – Стартира проект за координирани усилия срещу домашното насилие в четвърти район в Прага. Проектът се реализира от НПО “Бял защитен пояс” и се финансира със съдействието на Фондация “Отворено общество”. Основните цели на проекта са (1) създаването на партньорски отношения между определени държавни институции и НПО, подпомагащи жени жертви на насилие, и (2) изготвяне на ръководство за координирани усилия при работа с жени жертви на домашно насилие, което да се разпространява сред държавни и неправителствени организации из цялата страна.

Събития

Армения – ОССЕ организира среща, на която представители на правителствения и неправителствения сектор разискваха прилагането на плана за 2004–2006 г., както и разработването на нов Национален план за действие срещу трафика на хора.

Естония – Престъпна мрежа за трафик на хора, базирана в Естония, обслужваща над 1000 клиенти, беше разбита от финландската полиция. Акцията дойде като следствие от работата на полицията по Националния план за действие срещу трафика на хора във Финландия, обнародван през март 2005 г. Финландия е популярна страна на транзит и дестинация за трафиканти на хора от бившите съветски републики с цел сексуална експлоатация.

Киргизия – В края на юни 2006 г. от Секретариата на Националния съвет на жените, семейството и равнопоставеността на половете към Президентството призоваха организациите и експертите по равнопоставеността на половете в Киргизия да подготвят следващия трети Периодичен доклад за страната, отчитащ изпълнението на държавните ангажименти по Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените (CEDAW).

Литва – Министерство на вътрешните работи разпространи съобщение, с което информира жените за повишената опасност да бъдат

въвлечени в проституция или трафик на хора по време на футболното първенство в Германия. Бяха подготвени и разпространени сред всички заминаващи от страната запалняковци брошури с контактна информация за службите и организациите, които могат да подпомогнат пострадалите жени. Контактната информация включва организации в Литва и Германия.

Литва – За първи път през 2006 г. омбудсманът по равните възможности получи жалба от пострадала от сексуален тормоз. Младата жена представила като доказателство за насилието аудио запис с вербална агресия от страна на нейния началник. Тя се оплакала, че работи под стрес и е непрестанно унижавана. Често пъти заповедите на началника ѝ се придружавали от настояването му да го възнагради за това, че е наета в компанията му. Според Закона за равните възможности между жените и мъжете, ако се докаже престъплението, на насилника може да бъде наложена глоба в размер от 30 до 600 евро.

Полша – Член на Държавния трибунал (Trybunał Stanu) беше заподозрян, че упражнява насилие върху членовете на семейството си и прокурорът е поискал сваляне на имунитета му. В началото на март 20-годишната дъщеря на насилника повикала полицията в дома на родителите си, тъй като се притеснявала за майка си, която била нападната от пияния баща. Последният често пъти заплашвал съпругата си с убийство, а полицаите, които влезли в дома му, за да я защитят, заплашил с уволнение. Ако бъде доказано обвинението в домашно насилие, членът на трибунала може да получи до 5 години затвор.

Русия – Проф. Якин Ертюк, специален докладчик по насилието над жени на Комисията по човешки права към ООН призова Русия да приеме законодателство срещу домашното насилие. Позицията се на своя доклад за ситуацията в Русия, представен пред ООН преди две години, тя заяви, че всяка година насилието над жени и в частност домашното насилие разрушава живота на хиляди жени в Русия. Тя допълни, че въпреки това проблемът не е поставен на дневен ред от руското правителство. Сред основните ѝ безпокойства е липсата на силно женско движение и неправителствени организации, които да защитават женските права в Русия.

Туркменистан – Комисията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените оповести своите заключителни изводи относно прилагането на Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените (CEDAW) в Туркменистан и отбеляза със задоволство намерението на Туркменистан да ратифицира Факултативния протокол към конвенцията. Сред безпокойствата на комисията са отбелязани липсата на информация относно напредъка на правителството при прилагане на задълженията си по конвенцията, фактът, че жените не се възползват от правата си по CEDAW, както и почти пълната липса на национално законодателство или мерки, които да третират проблема “насилие над жени”. Пълният текст на изводите и препоръките на Комисията е достъпен на английски език на: <http://www.un.org/News/Press/docs/2006/wom1558.doc.htm>

Турция – На 31 май 2006 проф. Якин Ертюк, специален докладчик по насилието над жени на Комисията по човешки права към ООН направи изявление за пресата относно проведената от нея от 22 до 31 май 2006 г. официална мисия по разкриване на фактичното положение в Турция. В рамките на мисията специалният докладчик проведе консултации с правителството и неправителствените организации в Анкара, посети Батман, Санлиурфа и Ван, където се срещна с местните власти, с представители на гражданското общество, с жертвите или със семействата на жертвите, за да се запознае с фактите около зачестилите самоубийства на жени. Сред направените от Ертюк изводи са, че патриархалните закони и нарушенията на човешките права, които произтичат от тях, например, принудителните и ранни бракове, домашното насилие и отричането на репродуктивните права, често пъти са основните фактори, водещи до самоубийството на жени и момичета в Югоизточна и Източна Турция. Допълнително напрежение произтича и от факта, че жените трябва да живеят сред многобройни изисквания, наложени им от традиционния ред и непрестанни социоикономически промени в контекста на урбанизацията и вътрешната миграция, както и че трябва да се справят с бедността, изселването, и неяснотата, причинена от политическото напрежение, които често се

усещат в региона. Според сведенията сексуалната злоупотреба с дете в семейството също е един от важните фактори при някои случаи на самоубийство. Следователно има незабавна нужда да се преодолеят социалните табути и открито да се изучава и работи върху този проблем. Докладчикът предвижда представянето пред Съвета по човешки права към ООН на подробен доклад, съдържащ направените от нея изводи и препоръки. Пълният текст на изявлението, преведен на български език, може да откриете на интернет страницата на ЦИПЖ в рубриката „Новини от Балканския регион”, <http://www.cwsp.bg/htmls/page.php?id=798&category=396>.

Украйна – Център “Женски перспективи”, Львов, Украйна, откри подслон за жетви на трафик с финансовата подкрепа на Международната организация по миграцията. Убежището се намира недалеч от Львов и предлага на жертвите подслон, психологически и правни консултации за период от три месеца.

Чехия – Европейският център за ромски права и Съюзът за човешки права представиха алтернативен доклад за прилагането на Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените в Чехия. Сред пропуските на правителството се споменават насилствената стерилизация и домашното насилие. Насилствената стерилизация, практикувана като правило по отношение на жени от ромски произход, е практика, наследена от социалистическия режим, която продължава и до днес. Домашното насилие е криминализирано, но проблемът се задълбочава поради лошото, а често пъти и липсващо обучение на полицията и медицинските лица как да реагират в случаи на подобен тип насилие.

Чехия – След като през 2004 г. омбудсманът започна разследване на практиката жени и момичета от ромски произход да бъдат насилствено стерилизирани без тяхно знание, наскоро проблемът беше повдигнат отново от ромска жена, която заведе дело срещу болницата, където срещу нея е била упражнена осъдителната практика. Въпреки че съдът не присъди обезщетение за жената, той осъди болницата да се извини публично за нанесената ѝ вреда. Много стерилизирани

ромски жени твърдят, че са подписвали документи за съгласие, без да знаят за каква операция става въпрос, и това дава основание на адвокатите им да заявят, че насилственото стерилизиране на ромски жени се корени в дълбоко залегналите стереотипи по отношение на ромите. Омбудсманът потвърди, че в голям процент от случаите операциите са провеждани по незаконен начин, и призова правителството да се заеме със случая. Той препоръча Министерството на здравеопазването да публикува ясна дефиниция на стерилизацията и нейните последици, както и да се кодифицира в закона информиранието за съгласие за стерилизация и да се дава на жените време за обмисляне на решението.

Неправителствен сектор

Армения – Центърът за женски права откри отново подслон за жени и техните деца, преживели домашно насилие. От 2002 до 2004 г. Центърът поддържаше подобен подслон с финансовата подкрепа на Американската агенция за международно развитие (USAID). Подслонът отговаря на всички международни стандарти и предлага пълна мрежа от услуги за жертвите на насилие, включително и 24-часова гореща телефонна линия.

Полша – В края на юли 2006 г. доброволци от Ла Страда, Полша, посетиха няколко населени места на границата между Полша и Украйна. Те разпространиха брошури, информиращи пристигащите в Полша за условията на живот и работа в страната, за рисковете да попаднат в трафик на хора, както и за начините да ги избегнат. Печатните материали съдържаха и информация за организации, към които жените, попаднали в трафик, могат да се обръщат за помощ. Според представители на организацията през миналата година около 500 украинки са заявили пред полската полиция, че са станали жертви на трафик с цел сексуална експлоатация. Акцията беше част от проект “Пътувай безопасно” и включваше и обучение на граничната полиция как да действа адекватно при случаи на трафик на хора.

Румъния – Европейският център за правата на ромите участва в изготвянето и представянето на алтернативен доклад по CEDAW за Румъния. Докладът посочва двойната дискриминация по отношение на жените от ромски произход – на основата на етническата им принадлежност и на основата на пола им. Сред областите, в които дискриминацията е особено фрапираща, са: заетостта, участието в политическия и обществения живот, здравето и защитеността от насилие. Пълният текст на доклада на английски език е достъпен на: [http://www.iwraw-ap.org/resources/pdf/Romania\(1\)_SR.pdf](http://www.iwraw-ap.org/resources/pdf/Romania(1)_SR.pdf)

Европейски съюз и Съвет на Европа

Регионалният офис за Централна и Източна Европа на Фонда за развитие на жените на ООН (ЮНИФЕМ) направи изявление и оценка на равнопоставеността на половете в новоприсъединените страни-членки на ЕС като обърна внимание на спазването на задълженията им по Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените и други международни актове. Според изявлението, въпреки че присъединителният процес насърчава равнопоставеността между жените и мъжете, националните политики на някои от тях нямат механизми и политики и не отделят достатъчно ресурси, за да осъществят тези промени. В направената от ЮНИФЕМ оценка се споменава още, че съществуват пропуски в правната система на ЕС. Например разглеждането на равнопоставеността на половете предимно в контекста на пазара на труда, маргинализира други критични области, а терминологията и политиките по равнопоставеност на половете се губят в по-общото антидискриминационно законодателство.

Европейският съюз (ЕС) насърчава Турция да продължи с усилията си за противодействие

на насилието над жени. Насилието над жени в Турция стана проблем и на ЕС предвид кандидатурата на страната за членство в съюза. Европейската комисия изразисти становище, четрибва да се направи повече в борбата с този проблем, за да се увеличат европейските шансовете за Турция. Според проучване на Центъра за образование и консултации в Диарбекир 58 процента от жените в Южна Турция са били жертви на домашно насилие. Турция премахна от Наказателния си кодекс фактора “чест” като смекчаващо вината обстоятелство при „убийствата на честта”, което доведе до въвеждането на по-тежки наказания (до доживотна присъда) за извършителите. Това е само един пример, демонстриращ ангажираността на ЕС да се бори с насилието над жени в страната. Комисията призова неправителствения сектор също да се присъедини активно към програмата на ЕС за елиминиране на насилието над жени.

Излезе от печат проучване доколко страните-членки на **Съвета на Европа** прилагат резолюцията на Съвета на Европа от 2002 г. по отношение на насилието над жени. Проучването отбелязва дефицита на услуги, предлагани на жертвите на сексуално насилие, както и пренебрегването на рехабилитационните програми за насилници като начин да се противодейства на насилието над жени. По отношение на законодателната база в изследването се споменава, че в редица страни се разчита на общите разпоредби от Наказателния кодекс при случаи на домашно насилие и липсват специални закони или разпоредби, които да регулират адекватно проблема. Друг ключов проблем, който се споменава в проучването, засяга по-активната роля, която държавата трябва да предприеме в образователната сфера – както за подрастващите поколения, така и за специализирани обучителни курсове за професионалистите, които работят с пострадали от насилие жени. Докладът завършва със сравнителни резултати в областта на борбата с насилието над жени от страните-членки. Пълният текст на изследването е достъпно на адрес: [http://www.coe.int/T/E/Human_Rights/Equality/PDF_CDEG\(2006\)3_E.pdf](http://www.coe.int/T/E/Human_Rights/Equality/PDF_CDEG(2006)3_E.pdf) ★

София – На 29 август Кампанията MTV EXIT End Exploitation and Trafficking (Спрете експлоатацията и трафика) продължи уникалното си музикално турне с грандиозно парти в София. Турнето MTV EXIT стартира в Босна и обхваща България, Румъния, Албания, Молдова, Украйна, Русия и завърши в Беларус на 15 септември 2006 г. Целта на събитията е да привлечат вниманието на медиите към проблема за трафика на хора, както и да образоват младите хора чрез разпространение на материали по темата, да повишат тяхното внимание и информираност с цел предотвратяване на трафика и експлоатацията на хора. Тази международна кампания е продължение на сътрудничеството на Фондацията на MTV Europe с Шведската агенция за международното сътрудничество за развитие (Swedish International Development Cooperation Agency, Sida) по отношение на превенцията на трафика на хора с цел сексуална експлоатация в Европа. Тя включва специално музикално турне, разнообразни обществени инициативи и информационен уеб сайт на различни езици.

София – На 21 септември 2006 г. участниците в международния колоездачен поход част от „Кампанията за борба срещу трафика на деца и жени в Албания, Косово, Македония, България и Румъния 2006” преминаха през столицата. Целта на колоездачната обиколка, обединяваща доброволци и представители на неправителствени организации в региона, е да допринесе за борбата с трафика на хора, като събере максимален брой участници и заинтересовани хора, които ще се превърнат в своеобразна „визуална бариера” за защита на младите хора и жените. В България проектът се изпълнява под патронажа на Столична община и Община Велико Търново и с подкрепата на Министерството на външните работи на Кралство Норвегия.

Велико Търново – На 22 септември – Деня на Независимостта на България – Велико Търново се включи в Международния колоездачен поход под мотото „СТОП на трафика на жени и деца”, който стартира на 18 септември 2006 г. от Тирана и премина през Албания, Косово, Македония и Румъния. Във

всеки град, през който минават велосипедистите, се осъществиха младежки хепънинги и съпътстващи прояви. Във Велико Търново участниците положиха цветя пред паметника на Майка България в центъра на града. На специално изградената площадка пред Мол „Велико Търново” се проведе младежки хепънинг на деца и млади хора от региона и бе открита изложба „СТОП на трафика на жени и деца” с рисунки на децата от региона.

София – България се включи в Кампанията на Съвета на Европа за борба срещу трафика на хора, която стартира през 2006г. Целта на Кампанията е да повиши познанията на правителствата, парламентаристите, НПО и гражданското общество относно степената на проблема за трафика на хора в Европа днес. Ще се наблегне на различните мерки, които могат да бъдат предприети за превенцията на тази нова форма на робство, а така също и мерките, които трябва да се предприемат за защита на човешките права на жертвите, съдебното преследване на трафикантите и техните съучастници. Кампанията има за цел също да популяризира ратификацията на Конвенцията на Съвета на Европа за действие срещу трафика на хора, за да влезе в сила възможно по-скоро. Ако желаете да се включите в онлайн подписката за ратификацията на Конвенцията, може да го направите на адрес: http://www.coe.int/t/congress/stoptrafficking/default_en.asp

София – Фондация „Джендър образование, изследвания и технологии” реализира проект “Превенция на насилието срещу и между децата: дали насилието е заложено в момчетата по рождение и как да ги предпазим от заучаването на насилническо поведение”. Проектът, финансиран от фондация Оук, Швейцария, има за цел да съсредоточи вниманието върху поведението на момчетата и да се насочи към промяна на нагласите на момчетата към насилие.

Пловдив – През месец август броят на обърналите се за помощ на Кризисната телефонна линия на Фондация “Дива” е 69 като най-често клиентите търсят услугите на психолозите след инцидент на насилие или в ситуация на актуално такова. През месеца се увеличи и броят на обажданията

от професионалисти от организации в страната, които са искали съдействие или информация по случаи на насилие. Това говори за доверие и търсене на сътрудничество за съвместна работа между организации от страната.

София – Българските медии съобщиха за четири българки, арестувани от белгийската полиция по обвинение в проституция и трафикиране на жени. Полицията първо залови баща и дъщеря, притежатели на два бара, в които незаконно пребиваващите проституирали. Сред проститутките имало и няколко българки, които ще бъдат екстрадирани в родината си.

София – Трима български граждани бяха осъдени в Белгия на по 7 години лишаване от свобода за сводничество и трафик на хора, съобщи БНТ. Йосиф Иванов на 34 г., Георги Янков на 47 г. и Геро Шарков на 29 г. ще трябва да заплатят и глоби от по 44 000 евро всеки. Тримата са контролирали в Брюксел около десет млади проституиращи българки, една от които е била непълнолетна. По време на процеса е било установено, че жените са пристигали от България с автобуси, а в Белгия много от тях са били бити и принуждавани да проституират.

Плевен – С финансовата подкрепа на Посолството на Съединените Американски Щати в България Фондация “Център Надя” реализира проект “За по-ефективно противодействие на трафика на хора – превенция на ре-трафик. Консултативни и терапевтични програми за ре-интеграция на жертви на трафик в България”. В продължение на 12 месеца Фондация “Център Надя” в партньорство с клоновете на центъра в Русе и Сандански, както и с “Център Надя”, Търговище, и Асоциация “Център Отворена Врата”, Плевен, ще приложи специализирани програми в подкрепа на жертви на трафик. Програмите ще осигуряват стабилна обстановка, която да спомогне за предотвратяването на процесите на ре-трафик. Към тях се предвиждат дългосрочни терапевтични стратегии за ре-интеграция и ресоциализация на жертвите в техните родни места, както и професионални обучения и образователни програми. Изчерпателно наблюдение на всеки случай и последващи стратегии за подкрепа ще бъдат реализирани във всички региони, участващи в

проекта. Жертвите на трафик и ре-трафик ще бъдат настанявани в безопасния подслон на “Център Отворена Врата” в Плевен като първа помощ и кризисна интервенция, което ще бъде последвано от медицински прегледи, както и от по-дългосрочен процес на адаптация, подкрепа и терапевтични контакти. Обучителни семинари за самопомощ и контролиране на агресивното поведение за жертвите на трафик ще бъдат провеждани в група с клиенти, на които същевременно ще бъдат предлагани професионални обучения и индивидуални образователни програми.

България – Българската полиция съвместно с колегите си от Хамбург разби мрежа за трафик на хора. Повечето от трафикираните момичета вярвали, че отиват да работят като детегледачки и помощен персонал, но някои от тях са знаели, че отиват да проституират. Сводниците им изкарвали от 200 до 300 евро на ден, а след това изпирали парите в България.

Варна – Трима мъже от българското Черноморие, организирали мрежа за трафик на млади момичета, принуждавани да проституират в Германия, бяха арестувани от полицията и им бяха повдигнати обвинения за сводничество. Трафикантите работели от около година и имали 14 момичета от района на Варна, които били принудени да проституират за тях.

Свети Константин и Елена – През юли се проведе Международно лятно училище на тема “Трафик на хора и организирана престъпност”, организирано от младежката организация на Европейската либерално-демократична радикална партия. По време на училището младежи от България и други страни дискутираха за порнографията, проституцията, тероризма, трафика на жени с цел сексуална експлоатация и други теми. Коорганизатори на училището бяха Либералният младежки съюз на Националното движение Симеон Втори и Фондация “Фридрих Нойман” съвместно с младите привърженици на Движението за права и свободи.

Бюлетинът се издава от Център за изследвания и политики за жените – българският наблюдател в рамките на проекта “Спрете насилието над жените” на Защитници на човешките права от Минесота, ЮНИФЕМ и Мрежовата женска програма на Институт “Отворено общество”.

Център за изследвания и политики за жените изказва благодарност на организациите, които редовно предоставят информация за своите инициативи и допринасят за изчерпателното и богато съдържание на рубриката „Български преглед”.

Бъдете информирани с
www.stopvaw.org и www.cwsp.bg

ЗА КОНТАКТИ:

Център за изследвания и политики за жените
ул. ”Триадица” 6, етаж 1, офис 101,
тел/факс: 02/ 980 6265
e-mail: cwsp@cwsp.bg, www.cwsp.bg